

TODOR ZSIVKOV ELVTÁRS BESZÉDE

A PTT PRÁGAI ÜLÉSÉN

/ 1972. január 25-26. /

Kedves Elvtársak!

Mindenekelőtt szeretném kifejezésre jutatni egyetértésünket az itt elhangzottakkal, különösen a Leonid Iljics Brezsnyev felszólalásában adott körültekintő és alapos érvelésü elemzéssel. Teljesen nyilvánvaló ezen újabb találkozóink hasznossága is. A gyakorlat már egyértelműen bebizonyította, hogy konzultatív találkozóink nagy szerepet játszanak országaink egységes külpolitikai irányvonalának kidolgozásában, nemzetközi pozícióink erősítésében, a szocialista közösség erősítésében.

A legutóbbi találkozóink óta több mint egy év telt el. Ezen időszak alatti események igazolták kollektív értékeléseink helytállóságát, pártjaink és országaink külpolitikai akcióinak helyességét. Óriási jelentőségű az SZKP XXIV kongresszusa által elfogadott béke- és nemzetközi biztonsági program, amely lényegében valamennyi pártunk programja lett.

Egyetértünk azzal az értékeléssel, hogy a jelenlegi nemzetközi helyzet legjellemzőbb vonása a Szovjetunió és a Varsói Szerződés más tagállamai által folytatott dinamikus külpolitikai tevékenység, közös támadolagos kezdeményezéseink, amelyek a nemzetközi feszültség csökkentését célozzák. Mi egy

igazi béke-offenzívát hajtottunk végre. A szovjetunió és Lengyelország az NSZK-val kötött szerződéseket követte a Nyugat-Berlinről szóló négyoldalu megállapodás. Sikeresen befejeződtek az NDK tárgyalásai az NSZK-val és a nyugatberlini szenátussal. Genfben ki lett dolgozva a bakteriológiai fegyverek alkalmazását tiltó egyezmény. Megállapodások születtek a Szovjetunió és az Egyesült Államok között, amelyek csökkentik a nukleáris fegyverek véletlenszerű és engedély nélküli felhasználásának lehetőségét. Aktivizálódtak és szélesedtek országaink kétoldalu kapcsolatai a különböző államok széles körével, különösen a NATO tagállamokkal. Ki kell emelni ezek közül L.I. Brezsnyev elvtárs Brandttal és Pompidouval történt találkozásainak, valamint A.N. Koszigin elvtárs Kanadába, Dániába és Norvégiába tett látogatásainak fontos jelentőségét.

Küldöttségünk teljes egészében egyetért Brezsnyev elvtárs által a jelenlegi európai helyzettel kapcsolatosan tett megállapításokkal és következtetésekkel. Csupán egyes, az európai biztonsági és együttműködési értekezlettel kapcsolatos elképzelésekről kívánok beszélni.

Valóban, amikor hét évvel ezelőtt országaink az európai helyzet megvitatása nyomán konkrét javaslatokkal léptek fel Bukarestben a béke és biztonság kontinensünkön való megszilárdítása érdekében, még mi magunk sem tételeztük fel, hogy ezek az eszmék ilyen gyorsan széles visszhangra találnak és olnyerik nem csupán a népek, hanem több nyugateurópai kormány tá-

mogatását, kedvező fogadtatásban részesültek részükről. Európában még soha sem létezett ennyire kedvező légkör a békés egymás mellett élés elvének elfogadtatásához és a tartós béke és együttműködés megteremtéséhez, mind amilyen jelenleg a Var-sói Szerződés tagállamainak következetes és határozott béke-szerető politikája következtében létrejött.

A kollektív biztonsági rendszer eszméje konkrét kifeje-zést nyert az összeurópai értekezlet előkészítésében. Az Eu-rópában ma kialakult politikai helyzet lehetővé teszi, hogy maximálisan megközelítsük a célt: a konferencia megtartását még ebben, de legkésőbb a jövő évben. Ennek biztosítéka a már itt kifejtett reális előfeltételek. Vitathatatlanul igaz az a tény, hogy országaink által együttesen és külön-külön idő-ben tett és érvekkel jól alátámasztott taktikai lépések hoz-zásegítettek ahhoz, hogy az értekezlet eszméjét elfogadják azok az országok is, amelyek korábban ingadoztak vagy a várakozás álláspontjára helyezkedtek.

Ugyanakkor helyes az, ha felhívjuk a figyelmet azokra a tényezőkre és erőkre Európában és annak határain túl, akik továbbra is a kollektív biztonság eszméje ellen lépnek fel és szüntelenül erőfeszítéseket tesznek annak érdekében, hogy megghiusítsák megvalósulását. Igaz, minél erélyesebben utat tör magának az a meggyőződés, hogy szükséges az értekezlet mielőbbi összehívása, annál nehezebb lesz ezen erőknek har-colni ellene. Eppen ezért a szembenállásuk most változásokon megy át, jobban álcázott és képmutatóbb lesz.

És mik a tények?

A fő erő, amely nem érdekelt az európai biztonsági értekezlet összehívásában és sikerében, az Északatlanti tömb. És ez nem véletlen dolog. Alapvető céljai és feladatai mélységesen ellentmondanak azoknak az elveknek, amelyeket országaink felvetik az értekezlettel kapcsolatosan. Azonban a NATO már nem az, amilyen ez a tömb husz évvel ezelőtt, vagy akár öt évvel ezelőtt volt. Erősödtek benne a centrifugális erők, és mi szemtanúi vagyunk annak, hogy a NATO - a két évvel ezelőtt az európai biztonsággal szemben tanúsított teljesen elutasító magatartásával szemben-most, a legutóbbi brüsszeli ülésén eljutott javaslataink részletes elemzéséhez. Az egyes országok álláspontja ismert. Néhány tény előtérbe kerül és én ezeket szeretném hangsúlyozni:

először is: a NATO keretében vannak olyan államok, mint pl. Franciaország, amelyek álláspontja egyezik vagy nagyon közel áll országaink álláspontjához;

másodszor: létezik az államoknak egy közép-csoportja, amelyek ingadoznak, azonban semmi esetre sem foglalnak el a szembenállás szélsőséges álláspontját;

harmadszor: a határozott ellenzői - Egyesült Államok és Anglia személyében - kisebbségben vannak, de végső soron még mindig sikerül nekik több fontos kérdésben másokra erőszakolni akarataikat.

Véleményünk szerint, külön figyelmet kellene fordítani és pontosítani a NATO álláspontját a jelenlegi szakaszon és

annak, hogy milyen legyen az együttes válaszuk a NATO taktikájára. Miután a vezető imperialista államoknak nem sikerült meggyőztetni az európai biztonsági értekezlet összehívására irányuló kezdeményezést, most megkísérlik rátenni kezüket az ügyre és diktálni annak további menetét. Ez különösen világosan megmutatkozott a NATO két legutóbbi - római és brüsszeli - külügyminiszteri értekezletén. Az Egyesült Államok jól tudja, hogy sikeres értekezlet esetén jelentős mértékben fokozódik a nyugateurópai országokkal fennálló szövetségének - amelynek létrehozása igen hosszú időt vett igénybe - és nyugateurópai uralmának eróziója.

Ezért a jövőben is kísérleteket tesz annak érdekében, hogy aktívan akadályozza az értekezletet, természetes szövetségeseiket keresve ehhez a törekvéséhez a nyugateurópai államok körében. Számunkra azonban lényeges az, hogy az USA jelen pillanatban nem tud a nyugateurópai államok törekvése ellen fellépni annak rizikója nélkül, hogy ezáltal elszigetelődhet.

A nyomására elfogadott kiegészítések az általunk javasolt napirenddel kapcsolatosan néhány fontos momentumot takarnak.

Az első napirendi ponthoz javasolják hozzákapcsolni a csapatok és a fegyverek regionális korlátozásával kapcsolatos kérdéseket is. Ez azt jelentene, hogy a figyelem elterelődne az értekezlet központi kérdéseiről. A nemzetközi kölcsönviszonyokat szabályozó és az európai biztonság szavatolását szolgáló általános elvek megvitatása helyett, a NATO azt javasolja,

hogy ezt a központi problémát tegyék függővé egy olyan részletkérdés - előzetes formában történő - eldöntésétől, amely a fő probléma függvénye: az európai biztonsági rendszer létrehozásának függvénye. Ezt a hozzáállást rendszeresen és következetesen le kell leplezni, mint az Egyesült Államok és a NATO olyan manőverét, amely az értekezlet meghiusítását célozza.

A második napirendi ponttal kapcsolatosan a nyugati államok a hangsúlyt mindenekelőtt az " emberek, eszmék , információk szabad mozgására" helyezik. Egyáltalán nem nehéz felfedni, hogy mi váltotta ki ezt az aggodalmukat. Egy olyan nyílt és arcátlan kísérlettel állunk szemben, amelynek célja ideológiai diverzióra felhasználni az európai értekezletet. Arra számítanak, hogy javaslatuk elfogadása esetén, lehetőségük lesz az értekezletet a szocialista valóságunk elleni támadások szószékeként felhasználni. Arra számítanak, hogy az értekezlet lehetőséget biztosít nekik ideológiájuknak országainkba való széleskörű behatolásához. Amennyiben elutasítjuk javaslatukat, még egy érvük lesz ahhoz, hogy bennünket a konstruktív hozzáállás hiányával vádolják és azzal, hogy a dolog miattunk húzódik el. Ebben a kérdésben is világos az álláspontunk. Ez a kérdés nem központi kérdés. A kétoldalu tárgyalások vagy az értekezlet bizottsági szintjén történő megvitatásának témája lehet azt követően, hogy az az európai biztonság állandóan működő szervvé válik.

A NATO külügyminiszteri tanácskozások okmányiban kifejtett NATO-álláspont elemzése alapján azt látjuk, hogy - bár tükröződnek bennük a kompromisszum jelei - ezek egészében véve

elsősorban a fő imperialista hatalom - Anglia által legaktívabb módon támogatott - külpolitikájának kifejezői. Az "atlantizmus" szelleme, vagyis a NATO katonai-stratégiai céljai iránti feltétel nélküli hűség - ez az Egyesült Államok részéről az európai biztonság problémáihoz való hozzáállásának vezérlő fonala.

És ezért - látva azt, hogy az általa a NATO-ban felvett feltételek és akadályok az össze európai értekezlettel szembeni nyílt ellenséges magatartásának a megnyilvánulásai - ezzel egy időben látnunk kell egy sor egyéb, nem annyira nyílt, következményeiben igen komoly cselekvésekre utaló jeleket, amelynek célja megállítani a kölcsönös megértés és az együttműködés folyamatát Európában.

A brüsszeli ülésen a NATO legreakciósabb erői, és elsősorban az Egyesült Államok elértek olyan új intézkedések elfogadását, amelyek a tömb katonai potenciáljának növelésére, katonai szerkezetének javítására és fegyveres erőinek korszerűsítésére irányulnak. Az ilyen döntések lényegüket tekintve a fegyverkezési hajsza fokozásához vezetnek.

Az Északatlanti Szerződés tevékenységén kívül jelentős tényező Európában a Közös Piac is, amelynek tagköre bővült Anglia és egyes skandináv országok felvétele következtében. Anglia csatlakozása ehhez a csoportosuláshoz szintén hangsúlyozottabb politikai arculatot kölcsönöz ennek a csoportosulásnak, bár főbb rendeltetése gazdasági jellegű. A három legfontosabb

tagállamai - Anglia, Franciaország és NSZK - közötti ellentétek csomópontjai - a különböző erőmegoszlások esetén más és más jelentőségük lehetnek számunkra. Ezen új momentumok figyelembe vételével szükséges lenne, hogy szervezetünk elemezze az új helyzetet és kollektív irányvonalat dolgozzon ki a Közös-Piaccal kapcsolatosan.

Fel kell figyelniünk arra és megfelelő módon értékelni azt a tényt, hogy az Egyesült Államokon kívül a nemeurópai országok közül elsősorban a Kínai Népköztársaság kezdi mind határozottabban keresni a kontinensükre gyakorolható hatás talaját. Sajnos, a kínai külpolitika aktivizálódása Európa irányában arra irányul, hogy lejárassa a kollektív biztonság eszméjét és azokat az erőfeszítéseket, amelyeket ezen eszme megvalósítása érdekében a szocialista országok tesznek. Az európai biztonsági rendszer megteremtésének - és annak első konkrét megnyilvánulásának - az összeurópai értekezlet összehívásának - útján haladva, rendelkezniünk kell egyértelmű, mélyen megalapozott és rugalmas akcióprogrammal, amely nem csupán az akadályok leküzdésére alkalmas, hanem arra is, hogy meggyőző és konstruktív alternatívát biztosítson kontinensük jövőbeli fejlődéséhez. Miközben nem engedjük ki a kezünkől a kezdeményezést, képeseknek kell lenniünk arra, hogy összekapcsoljuk az európai értekezlet összehívásának konkrét kérdését a távolabbi jövőre szóló előrejelzéssel, kb. 10-15 évre előre, azzal a szándékkal, hogy már most megteremtjük és meghonosítsuk az államközi viszonyok azon elveit, amelyek a szocializmus számára a legkedvezőbb erőmegoszlást biztosítanak ezen a kontinensen.

Es éppen ezért mi teljes egészében támogatjuk a Tanácsko-
zó Testület jelen ülése elé terjesztett "Nyilatkozat-tervezettel.
A tervezet konkrét javaslatokat tartalmaz a hosszútávra szóló
akciókra vonatkozóan. A kontinensen levő jelenlegi helyzet
értékelése, amelyet az az okmány tartalmaz, a figyelmet azokra
a közvetlen feladatokra és előfeltételekre irányít, amelyek
biztosítása az értekezlet sikeres előkészítéséhez és megtartá-
sához szükséges. Ugyanakkor kifejti a két- és többoldalu
együttműködés megvalósításának azon alapvető elveit is, amely
egy szilárd és kölcsönösen elfogadható biztonsági rendszer
megteremtésére irányul.

A határok sértethetetlensége, az erőszakról való lemondás,
a békés egymás mellett élés, az egyetértés és az együttműködés
a béke érdekében, a kölcsönösen előnyös államközi kapcsolatok,
a leszerelés és az ENSZ támogatása - ezek azok az elvek, amelyek
egyetemes hangzásuk mellett egészen konkrét jelentőséggel is
bíznak minden egyes európai ország, minden egyes európai nép
felemelkedése és sorsa szempontjából. Éppen abban van ezen
elvek ereje, hogy ezek nem tartalomtól megfosztott jelmondatok,
hanem a tapasztalat által diktált, az élet által igazolt és
nehéz történelmi órákban kiprobált elvek.

Ezen elvek teljes és részleges alkalmazása országaink
által elősegítette és elősegíti ma is az értekezlet sikeres
előkészítését. Országaink külpolitikai tevékenységének egyik
fő feladata kell hogy legyen az erőfeszítések növelése annak
érdekében, hogy az értekezletre még ebben az évben kerüljön sor.

Minden kezdeményezésünket és akciónkat a nemzetközi életben: hivatalos látogatások, tárgyalások, konzultációk, tanácskozások, nyilatkozatok, stb. ennek a célnak legyenek alárendelve, illetve kapcsolatban álljanak vele.

Az általános európai politikai légkör enyhülése ez a mi elvitathatatlan sikerünk. Ez közösségünk kollektív műve, valamennyi országunk sikere is. Az értekezlet megtartása lezárja Európa háborúutáni fejlődésének ezt a szakaszát, rögzíti a második világháború következményeként beállott politikai változásokat, újabb bizonyítéka lesz a békés egymás mellett élés elve hatékonyságának.

Elváltársak!

A Bolgár Népköztársaság mindent megtesz annak érdekében, hogy hozzájáruljon a nemzetközi téren folytatott közös harcunkhoz. Minden olyan érintkezést a nyugateurópai és más országokkal is, mint találkozók, tárgyalások, konzultációk, - mi arra használjuk fel, hogy előtérbe helyezzük a béke, a biztonság és az együttműködés kérdéseit, igyekszünk szilárdítani közös pozíciónkat az európai biztonsági értekezlettel kapcsolatosan.

Ebben még jobban aktivizálni kívánjuk kapcsolatainkat a nyugateurópai államok vezetőivel. A Politikai Bizottság által jóváhagyott programunkban szerepelnek több nyugateurópai állam állami és kormányvezetőinek kölcsönös látogatásai.

Különösen nagy erőfeszítéseket teszünk a jószomszédi viszony és az együttműködés kialakítása és erősítése érdekében

a balkáni országok viszonylatában. Az a meggyőződés vezet bennünket ebben, hogy a béke és biztonság a Balkáni félszigeten szinten fontos szerepet tölt be az összeurópai politikai légkör további javítása tekintetében.

Mindinkább nyugtalanítóvá válik az Egyesült Államok és Kína álláspontjának egymásra találása fontos nemzetközi problémák egyre szélesedő körében. Igazán furcsa Peking álláspontja az indokinaí népek harcával, Bangla Desh népének nemzeti felszabadító harcával kapcsolatosan, az arab népek harcával kapcsolatosan, akik valamennyien az amerikai, ill-tve az izraeli agresszió következtényei ellen lépnek fel. Ez enyhén mondván békülékeny álláspont, amely objektív az imperialista stratégiák terveit segíti.

Nincs szándékunkban bővebben tárgyalni itt a kínai kérdést. Azonban mi, az egész Bolgár Kommunista Párt, úgy látjuk, hogy a kínai vezetés által jelenleg a nemzetközi életben és a nemzetközi kommunista mozgalomban követett politikájának alapja elméletünkől és gyakorlatunkról való teljes lemondás, vad szovjetellenesség és lényegében kommunistaellenesség. A kínai vezetés a gyakorlatban a második frontot nyitotta meg velünk szemben.

Eberségre van szükségünk és arra, hogy szüntelen harcot folytassunk ezen a fronton is.